

DYRKNINGSVEJLEDNING

Hvene (Agróstitis stolonífera = Krybhvene og A. ténuis = Alm. hvene)

VÆKSTFORM

Hvene findes i mange typer. Der dyrkes to typer i Danmark, krybende hvene og alm. hvene. Begge er flerårige. Alm. hvene kaldes også for fioringræs. Krybhvene er et løst tueformet græs med lange overjordiske udløbere, og den findes naturligt på fugtige og næringsrige jorder. Alm. hvene er også et løst tueformet græs og den kan have korte underjordiske og i mindre grad overjordiske udløbere. Alm. hvene findes naturligt på jord, som er mere tør. Hvene anvendes i plænegræsblandinger. Alm. hvene er ideel til golfgreens i blanding med rødsvingel uden udløbere. Krybende hvene er den græsart, som tåler den tætteste klipning.

JORDBUND

Hvene bør dyrkes på veldrænede ler- og lermuldede jorder.

UDLÆGSMÅDE

Hvene kan udlægges på flere forskellige måder:

- Ved udlæg i vårsæd anvendes en kort
- Stivstrået bygsort, hvor udsædsmængden reduceres til 250 - 300 planter pr. m²
- Dæksæden gødes moderat
- Udlæg i renbestand. Hvene sås før den 20. august
- Udlæg om foråret med hvidkløver i vårbyg. Hvidkløver høstes året efter udlæg, og hvene 2. år efter udlæg

SÅNING

Der anvendes 1,5 - 3 kg pr. ha afhængig af såbedets kvalitet. En sådybde på 1 - 1,5 cm tilstræbes. Tusindkornsvægten er lille, ca. 0,1 g. Det kan være en fordel at så med løftede såtragle og dække frøet med efterharven - eventuelt med efterfølgende tromling.

BEHANDLING

Udlæg i vårsæd

Ved kornhøst må tilstræbes et lille spild for at undgå fremspiring af spildkornplanter, som kan være til stor gene for udlægget. Afsæt kort stub og fjern dæksædshalm hurtigst muligt. Eventuel lang stub og spildkorn skal afpudses for at give hvenen de bedste udviklingsbetingelser. Snitning af dæksædshalmen på udlægget vil reducere frøudbyttet.

2. - 3. års marker

En god jævn afbrænding af alt vissent stængel- og bladmateriale giver normalt et godt resultat, men sørg for en god fordeling af halmen og undgå "brandsår". Alternativt kan halmen fjernes og genvæksten afpudses. Der er også gode erfaringer med afgræsning med får indtil hen i november.

GØDSKNING

Efterår

Udlæg gødes sidst i september med 45 - 60 kg N pr. ha.

Ved udlæg uden dæksæd i august tilføres forud for såning 30 - 45 kg N pr. ha.

Forår

Der gødes ved begyndende vækst i marts måned med 50 - 60 kg N pr. ha.

Landbrugsstyrelsens kvælstofnormer for 2023/24:
Se dyrkningskalender bagest i dyrkningsvejledningen.

Af fosfor og kali bør der være henholdsvis 20 kg P og 50 kg K til rådighed pr. ha til afgrøden. Svovl tilføres om foråret i mængder på 15 - 20 kg S pr. ha.

UKRUDT

Generelt

Enårig rapgræs er et ukrudtsgræs, som ofte vil findes i marken inden hvenen breder sig tilstrækkeligt. Lige som enårig og alm. rapgræs er vindaks vanskelig at fræense i hvene, så marken bør være fri for denne art inden udlæg. Af tokimbladet ukrudt er især fuglegræs, hønsetarm, ærenpris, hyrdetaske, skræppe og skive- og lugtløs kamille vanskelig at fræense. Læs mere om [problemukrudtsarter](#).

Udlæg i vårsæd

Express 50 SX / Trimmer med 7,5 g pr. ha eller Nuance Max 75 WG med 5 g pr. ha har bred effekt på mange ukrudtsarter, som f.eks. fuglegræs og kamille. Disse midler kan evt. kombineres med DFF. DFF anvendes især mod agerstedmoder, ærenpris og tvetand. DFF er godkendt til mindre anvendelse i frøgræs.

Starane XL kan anvendes i en dosering op til 0,8 l pr. ha. Starane XL anvendes specielt mod burrenerre, pileurt og hanekro.

Primus kan i vårbyg med udlæg anvendes i en dosering på 0,05 - 0,075 l pr. ha. Primus kan i kombination med DFF give en meget bred ukrudtseffekt.

Ved de tidlige behandlinger er det vigtigt at være opmærksom på nyfremspiring af ukrudt, og følge op hvis nødvendigt.

I vårbyggens stadium 30 - 39 kan anvendes 1,0 l MCPA-produkt pr. ha mod tidsler, agerpadderok og korsblomstret ukrudt.

DFF er godkendt til mindre anvendelse med 0,07 - 0,15 l pr. ha om efteråret efter høst af dæksæd.

Forår i frøavlsåret

I 1. års marker udlagt i dæksæd kan anvendes 2,5 l Ariane FG S pr. ha. Ved behandling med Ariane FG S, skal temperaturen være over 10 - 12 grader, og der må ikke være udsigt til nattefrost. Mod ærenpris, tvetand og agerstedmoder kan tilsættes fra 0,05 - 0,15 l DFF pr. ha. Primus er ikke godkendt til hvene.

Vær specielt opmærksom på skræpper, da der gælder særlige regler for indhold af skræppefrø i renvaren.

I marker udlagt i renbestand er der ikke mulighed for at anvende hormoner, så her kan anvendes DFF.

Rækkebehandling

Er frøafgrøden etableret i tætte og ubrudte rækker - uden plads til græsukrudt i rækken - er der mulighed for at rækkebehandle mod græsukrudt.

Det kan være mekanisk eller kemisk, hvor der behandles mellem rækkerne af frøafgrøden. Både i forsøg og i praksis afprøves rækkebehandling mod ukrudt, og foreløbig ser resultaterne meget lovende ud.

Rækkebehandlingen skal planlægges allerede, når afgrøden etableres.

Fx er Kerb godkendt til mindre anvendelse mod græsukrudt i frøafgrøder med 1,0 l pr. ha - udbragt mellem rækkerne med afskærmet sprøjteudstyr i perioden 1. november - 1. marts.

SYGDOMME / SKADEDYR

Hvener angribes normalt ikke af sygdomme og skadedyr. Ved udlæg i renbestand kan angreb af fritfluer forekomme. Bekæmpelse foretages med Lamdex, når græsset har 1 - 2 blade. Om foråret kan forekomme meldug og rust.

HØST

Hvener modner sidst fra midten af juli. Modningen kendetegnes ved, at afgrøden begynder at drysse. Når dette tidspunkt indtræffer, er afgrøden klar til skårlægning. Afgrøden er tvemoden og spildsom. Derfor bør arealet følges nøje omkring høsttidspunktet. Skårlægning foretages med slåmaskine. Efter en vejringstid på 10 - 12 dage kan afgrøden tærskes. Det er en forudsætning, at den er tør og godt gennemvejret for at få en tilfredsstillende tærskning og dermed undgå stort spild. Anvendelse af et pickup skærebord ved tærskning af hvener kan være en stor fordel. Da frøet er meget småt, skal mejetærskeren være helt tæt. Læs mere om høst på side 26 i [Værd at vide om frøtærskning](#).

GRUNDINDSTILLING AF MEJETÆRSKEREN

Læs om indstilling af mejetærsker på side 31 i [Værd at vide om frøtærskning](#).

UDBYTTE

Det gennemsnitlige udbytte for høstårene 2019 - 2023 er på 420 kg pr. ha, men udbytter på 600 - 700 kg pr. ha er ikke ualmindelige.
1 m³ råvare med en renhedsprocent på 70 vejer ca. 210 kg.

DYRKNINGSKALENDER**Udlægsareal**

- April **Udlæg i dæksæd**
1,5 - 3 kg udsæd i maks. 1 cm sådybde.
Evt. såning med løftede såtragle og nedharvning med efterharven, efterfulgt af tromling.
- Maj **Sprøjtning i dæksæd**
Starane XL, Express 50 SX / Trimmer, Nuance Max 75 WG, DFF og Primus kan anvendes.
- Aug. **Udlæg i renbestand**
- Aug. **Høst af dæksæd**
Afsæt kort stub. Undgå spild.
Halm fjernes straks.
- Aug./sept. **Skadedyr**
Ved varsling af fritfluernes flyvning sprøjtes med Lamdex, hvis græsset har 1 - 2 blade.
- Sept. **Afpudsning**
Spildkornsstriber afpudses.
- Sept. **Gødskning**
Udlæg gødes med 45 - 60 kg pr. ha.

Frøareal

- Marts **Gødskning**
Der gødes med 50 - 60 kg N pr. ha.
- Gødningsnorm 2023/2024:**
120 kg N pr. ha.
- April **Ukrudtsbekæmpelse**
Ariane FG S i marker udlagt i byg. evt. tilsat DFF.
- Maj **Vækstregulering**
0,4 l Moddus Start pr. ha kombineret med 1,25 l CCC-produkt pr. ha.
Halmen må ikke opfodres.
- Maj **Beskyttelsessprøjtning mod svampe**
Efter behov Amistar kombineret med Folicur Xpert EC 240 / Orius Gold.
- Juli **Skårlægning**
Frøhviden får en voksagtig til sej konsistens, begyndende drysning, og strået er grønt til gulbrunt. Afgrøden bør følges nøje.
- Juli **Høst**
12 - 14 dage efter skårlægning.
Pas på afskallede frø.

2. og 3. års avl

- Aug. **Afbrænding/Halmsnitning**
Halmen spredes jævnt og afbrændes.
Alternativt snittes halmen.
- Okt. **Afpudsning**
Foretages før gødskning.
- Okt. **Gødsning**
50 - 60 kg N / pr. ha. Gylle kan anvendes.

Maj 2024